

Ewa Olszowy

"Biblioteki za granicą: organizacja - kooperacja - inspiracja", VIII Ogólnopolska Konferencja Studencko-doktorancka Kół Naukowych Bibliotekoznawców, Katowice, 19 listopada 2014 r.

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy nr 4, 152-156

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**„BIBLIOTEKI ZA GRANICĄ:
ORGANIZACJA – KOOPERACJA – INSPIRACJA”
VIII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA STUDENCKO-
DOKTORANCKA KÓŁ NAUKOWYCH BIBLIOTEKOZNAWCÓW
KATOWICE, 19 LISTOPADA 2014 R.**

Dnia 19 listopada 2014 r. w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach odbyła się VIII Ogólnopolska Konferencja Studencko-Doktorancka Kół Naukowych Bibliotekoznawców „Biblioteki za granicą: Organizacja – Kooperacja – Inspiracja”. Uroczystego otwarcia dokonała wicedyrektor Instytutu dr hab. Katarzyna Tałuć. Następnie zgromadzonych gości przywitała Anna Seweryn, moderator spotkania.

Konferencja została podzielona na trzy sesje, pierwszą zatytułowaną „Organizacja” rozpoczęło wystąpienie *Biblioteka: ośrodek kultury, „trzecie miejsce” czy instytucja użyteczności publicznej? Włoskie biblioteki dziecięce w XXI wieku* Agnieszki Maroń (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach). Na podstawie dwóch bibliotek dziecięcych – Biblioteca per Ragazzi E. De Amicis w Genui oraz Biblioteca Salaborsa Ragazzi w Bolonii autorka omówiła bogaty repertuar działań kulturalnych i edukacyjnych podejmowanych przez włoskie biblioteki dziecięce. Wśród inicjatyw na uwagę zasługują warsztaty edytorskie, podczas których dzieci uczą się sztuki tworzenia książki; ponadto prowadzone są kursy prawa jazdy dla imigrantów oraz konwersacje w języku włoskim adresowane nie tylko do obcokrajowców, ale do wszystkich zainteresowanych doskonaleniem umiejętności językowych.

W kolejnym referacie Agnieszka Paszek (Koło Naukowe Bibliotekoznawców, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach) zaprezentowała podstawowe informacje dotyczące bibliotek narodowych krajów bałkańskich: Albanii, Bośni i Hercegowiny, Bułgarii, Czarnogóry, Grecji, Kosowa, Macedonii, Turcji, Serbii i Chorwacji. Autorka zwróciła uwagę na następujące elementy działalności omawianych książnic: historia, księgozbiór, katalog, strona WWW, działalność, *social media* oraz

kształcenie bibliotekarzy. Mankamentem zanalizowanych instytucji było niedostosowanie witryn internetowych do potrzeb osób z dysfunkcją wzroku oraz słabe wykorzystywanie mediów społecznościowych (wyjątek stanowi biblioteka chorwacka, korzystająca najpełniej z najnowszych technologii). Wiele z nich może natomiast pochwalić się nowoczesnymi budynkami architektonicznymi, czego przykładem jest unikalny gmach biblioteki w Prisztinie.

Temat księgozbiorów bałkańskich kontynuowała Natalia Wilczek (Biblioteka Szkoły Podstawowej Nr 17 im. Stanisława Ligonia w Żorach) w wystąpieniu *Odbudowa bibliotek po wojnie domowej w Kosowie*. Prelegentka ukazała tragiczne losy książek w czasie konfliktu zbrojnego. Celowe niszczenie dokumentów przeprowadzane było w tak ogromnej skali, że zyskało nazwę *libricide*. Szacuje się, że zniszczeniu uległo około 44,7% zbiorów, w tym wiele pochodzących z bibliotek publicznych. W niektórych księżnicach zorganizowano wojskowe centra dowodzenia, jak np. w Kosowskiej Bibliotece Narodowej i Uniwersyteckiej. Po wojnie podjęto szereg akcji mających na celu rekonstrukcję utraconego zasobu bibliotecznego, które pozwoliły na zakup nowych woluminów, sprzętu oraz wprowadzenie katalogów on-line.

Mało znane w Polsce księżnice łotewskie przedstawiła Enija Blūmite (Department of Information and Library Studies, Faculty of Social Sciences, University of Latvia) w referacie *Modern Libraries in Latvia: eight of the most architecturally significant, recently renovated or finished library buildings and one future building project*. Przedstawione zostały: Centralna Biblioteka w Līvāni, Biblioteka w Rītausmas, Biblioteka w Kuldīga, Zintegrowana Biblioteka w Valmiera, Biblioteka Pārventas (w Windawie), Biblioteka Naukowa Politechniki Ryskiej, Biblioteka Uniwersytetu Łotewskiego w Rydze oraz Łotewska Biblioteka Narodowa.

Duże zainteresowanie wzbudziła Ekaterina Sherengovskaya (Koło Naukowe Studentów Instytutu Informatyki i Bibliotekoznawstwa, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie) wystąpieniem poświęconym bibliotekom na półwyspie Kamczatka. Prelegentka nie tylko omówiła księżnice tego mało znanego w Polsce regionu, ale także – na ich podstawie – ukazała wspólne cechy bibliotekarstwa rosyjskiego, do których należą m.in.: minimalne dofinansowanie państwa, organizacja małych bibliotek w sieci, powolne gromadzenie zbiorów, niski poziom informatyzacji oraz niepodejmowanie prac w zakresie digitalizacji zbiorów.

Pierwszą sesję zamknęło wystąpienie Sergiusza Czarzastego (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach), który zapoznał uczestników konferencji z sytuacją bibliotek w Islamskiej Republice Afganistanu. Referent przybliżył rys historyczny bibliotek afgańskich oraz ich tragiczne losy w czasie wojny i rządów Talibów. Zniszczono wówczas wiele bibliotek, w tym najcenniejszą – Nasser Khosrow obejmującą m.in. kilkadziesiąt tysięcy dzieł perskich. Po upadku reżimu Talibów odbudową struktur biblioteczných zajęły się instytucje afgańskie

i międzynarodowe oraz Polskie Siły Zbrojne, dzięki którym Miejska Biblioteka Publiczna w prowincji Ghazni została zaopatrzona w nowy księgozbiór oraz sprzęt komputerowy.

W sesji drugiej, zatytułowanej „Inspiracja” wystąpienia skoncentrowane były wokół zagadnień nowoczesnych aranżacji bibliotek na świecie oraz doświadczeń zdobytych podczas wizyt w zagranicznych bibliotekach w ramach programu Erasmus.

Dorota Sochocka-Olszok (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach) w referacie *Design jako projekt – biblioteka jako przestrzeń. O zagranicznych inspiracjach projektantów* ukazała sposób, w jaki w różnych krajach postrzegana jest przestrzeń biblioteczna. Zaprezentowała szereg zagranicznych innowacyjnych rozwiązań architektonicznych budynków bibliotecznych: Almere (Holandia), LiYuan (Chiny), Brentwood (Stany Zjednoczone) oraz Biblioteka Miejska w Stuttgarcie (Niemcy). Na zakończenie prelegentka dokonała ich porównania z polskimi przykładami budownictwa bibliotecznego, zwracając uwagę na neutralność rodzimych projektów. Podjętą problematykę kontynuowała Dagmara Podczasiak (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach), która omówiła przykłady nietypowych bibliotek na podstawie trzech wyróżnionych kryteriów: architektury zewnętrznej, aranżacji wnętrza oraz lokalizacji.

W tematykę międzynarodowego programu Erasmus wprowadziły słuchaczy Paulina Motylińska i Anna Pieczka (Instytut Informatyki Naukowej i Bibliotekoznawstwa, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie), przedstawiając doświadczenia zdobyte podczas pobytów stypendialnych na Uniwersytecie Manchester Metropolitan w Wielkiej Brytanii oraz w Uniwersytecie Wileńskim na Litwie. Referentki ukazały dobre praktyki stosowane w bibliotekach tych uczelni w zakresie organizacji biblioteki, pomocy dla użytkowników, kreowania pozytywnego wizerunku oraz edukacyjnej funkcji bibliotek. Zwrócono m.in. uwagę na duże wsparcie dla osób niepełnosprawnych w bibliotekach brytyjskich oraz częste wykorzystanie mediów społecznościowych, ułatwiających kreowanie wizerunku bibliotek. Uznano, że wiele z omawianych działań może stać się inspiracją dla polskich instytucji, a tym samym podnieść jakość ich funkcjonowania.

Czeskie biblioteki (Opawy, Ostrawy i Karwiny) odwiedzone w ramach programu Erasmus omówiły Aleksandra Janiak i Alicja Januszkiewicz (Koło Naukowe Bibliotekoznawców Uniwersytetu Łódzkiego, Katedra Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej, Uniwersytet Łódzki) w wystąpieniu zatytułowanym *Dlaczego w czeskich bibliotekach nie szuka się książek? Obserwacje i doświadczenia zdobyte podczas programu Erasmus*. Podkreślono wysoki poziom czytelnictwa w Republice Czeskiej (84%) oraz bogaty wachlarz działań mających na celu promocję książki. Zwrócono ponadto uwagę na niestereotypowy wizerunek wielu bibliotekarzy czeskich.

Uczestnictwo w programie Erasmus z perspektywy pracownika biblioteki przedstawiła Hanna Bias (Biblioteka Główna Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach). Na podstawie praktyk w Bibliotece Uniwersytetu Nauk Stosowanych w Oulu oraz Bibliotece Królewskiego Konserwatorium w Glasgow ukazała korzyści płynące z udziału w projektach Erasmus: wgląd w codzienną pracę bibliotek, umożliwiający przyswojenie wiedzy bogatszej od tej dostępnej w fachowej literaturze; wymianę doświadczeń oraz możliwość wprowadzenia poznanych rozwiązań w macierzystej instytucji.

Ostatnią sesję konferencji, zatytułowaną „Kooperacja”, otworzył wystąpienie Karoliny Piaśnik (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie), w którym przedstawiony został stan badań nad bibliotekarstwem zagranicznym w polskim piśmiennictwie bibliologicznym za lata 2010–2014. Przeprowadzona przez prelegentkę analiza wykazała, że w tym czasie ukazało się 60 pozycji bibliograficznych (w większości artykułów) opisujących przede wszystkim biblioteki w Niemczech, Francji, Stanach Zjednoczonych oraz na Ukrainie. Najwięcej publikacji dotyczyło bibliotek narodowych, naukowych oraz publicznych. Natomiast słabo reprezentowana była tematyka księgozbiorów kościelnych.

Agnieszka Modrok (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach) podjęła temat konsorcyjnej współpracy bibliotek europejskich w zakresie dostępu do elektronicznych źródeł informacji. Omówiła pięć europejskich konsorcjów: Finnish National Electronic Library (FinELib, Finlandia), Lithuanian Research Library Consortium (LMBA, Litwa), NESLI-2 (Wielka Brytania), Consortium of Slovenian Electronic Collections (COSEC, Słowenia) oraz Consortium of Swiss Academic Libraries (CSAL, Szwajcaria). Szczególną uwagę zwróciła na rodzaj wykupionych zasobów informacyjnych, sposoby finansowania konsorcjów oraz na dodatkowe działania, takie jak negocjacja i zakup dostępu do książek czy szkolenia dla bibliotekarzy (COSEC).

Z kolei Magdalena Gomułka (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach; Biblioteka Śląska w Katowicach) przybliżyła uczestnikom konferencji projekt International Librarians Network, umożliwiający pracownikom bibliotek budowanie sieci międzynarodowych kontaktów zawodowych. Dzięki komunikacji internetowej obejmującej dyskusje na stronie ILN oraz w serwisach społecznościowych uczestnicy projektu mają możliwość wymiany poglądów i doświadczeń. Do najczęściej omawianych zagadnień należą m.in.: wykorzystanie mediów społecznościowych w działalności bibliotecznej, architektura bibliotek, pisanie tekstów zawodowych oraz rola bibliotek w czasie klęsk żywiołowych. Udział w przedsięwzięciu w dużym stopniu wpływa na większą świadomość zawodową bibliotekarzy, poczucie pewności siebie oraz pozwala na doskonalenie umiejętności.

Ostatni referat, wygłoszony przez Katarzynę Janczulewicz (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach; Biblioteka Śląska w Katowicach) dotyczył współpracy bibliotek i instytucji kultury w obrębie trzech euroregionów województwa śląskiego: Beskidy, Silesia oraz Śląsk Cieszyński. Przedstawiono realizowane przez biblioteki projekty, obejmujące obok działalności kulturalnej i edukacyjnej również aktywność naukową, organizację sympozjów i konferencji. Wykazano, że partnerska współpraca bibliotek w obrębie euroregionów umożliwia wymianę doświadczeń na temat warsztatu bibliotekarskiego oraz składanie wspólnych wniosków w projektach unijnych.

Staranny dobór tematyczny referatów zaprezentowanych podczas konferencji umożliwił uczestnikom wgląd w bibliotekarstwo światowe, zarówno w ujęciu teoretycznym, jak i praktycznym. Przedstawiono nowoczesne koncepcje architektoniczne oraz szereg inicjatyw adresowanych dla użytkowników i bibliotekarzy. Należy podkreślić geograficzny aspekt ukazanej problematyki – większość wystąpień dotyczyła bibliotek rzadko omawianych w literaturze specjalistycznej (Afganistan, Kosowo, Półwysep Kamczacki, Bałkany) co podniosło wartość merytoryczną spotkania. Ponadto jego ważną częścią były referaty zawierające bogatą interpretację doświadczeń z wyjazdów w ramach programu Erasmus oraz ukazujące międzynarodową i przygraniczną współpracę bibliotek.